

Departament Edukacji Morskiej

DEM-2.80.14.2022

Informacja dotycząca uprawnień w zakresie żeglugi krajowej po zmianie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 23 kwietnia 2018 w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich**OGÓLNA INFORMACJA**

W związku z pojawiającymi się pytaniami oraz wątpliwościami dotyczącymi uprawnień marynarzy wynikających z posiadanych dyplomów w żegludze krajowej po zmianie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich (Dz. U. poz. 802 z późn. zm.), Ministerstwo Infrastruktury przedstawia następujące wyjaśnienia.

Zmiany zostały wprowadzone rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 20 kwietnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich (Dz. U. poz. 1018), które weszło w życie 13 czerwca 2022 r.

Podstawą wprowadzenia zmian był zarzut formalny Komisji Europejskiej o zbyt szerokiej strefie obowiązywania żeglugi krajowej określonej przez Polskę, jak również nielimitowane uprawnienia w odniesieniu do wielkości statków. Zarówno przepisy dyrektywy 2008/106/WE w sprawie minimalnego poziomu wyszkolenia marynarzy (aktualnie dyrektywa 2022/993/UE w sprawie minimalnego poziomu wyszkolenia marynarzy), jak i przepisy Konwencji STCW¹ nie zawierają definicji żeglugi krajowej (bezpośrednio). Pośrednio definicja żeglugi krajowej wynika natomiast z definicji statku morskiego określając, że statki nieobjęte zakresem Konwencji STCW oraz dyrektywy, to statki pływające wyłącznie na wodach śródlądowych lub pływające na wodach lub akwenach, gdzie obowiązują przepisy portowe lub w bezpośredniej bliskości takich wód lub akwenów. Tylko w tym obszarze można definiować żeglugę krajową.

W wyniku tych zarzutów konieczne było dostosowanie przepisów krajowych do przepisów UE, a także do przepisów międzynarodowych wynikających z Konwencji STCW.

¹ Międzynarodowa konwencja o wymaganiach w zakresie wyszkolenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht, 1978, sporządzoną w Londynie dnia 7 lipca 1978 r. (Dz.U. z 1984 r. poz. 201 i 202, z 1999 r. poz. 286, z 2013 r. poz. 1092 i 1093, z 2018 r. poz. 1866 i 2088 oraz z 2019 r. poz. 103);

INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

Główne zmiany dotyczą

- definicji żeglugi krajowej - aktualne brzmienie - podróże po morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym Rzeczypospolitej Polskiej (12 mil morskich liczonych od linii podstawowej²);
- uprawnień w żegludze krajowej wynikających z dyplomów w żegludze międzynarodowej i przybrzeżnej oraz świadectwa starszego motorzysty uzyskiwanych zgodnie z Konwencją STCW;
- uprawnień w żegludze krajowej w odniesieniu do pojemności brutto statków (2000) i mocy maszyn głównych (1100 kW);
- wprowadzonych ułatwień w uzyskiwaniu dyplomów w żegludze przybrzeżnej dla posiadaczy dyplomów szyprów w żegludze krajowej.

Zmiana definicji żeglugi krajowej

Zmianie uległa definicja żeglugi krajowej odnosząca się do uprawnień wynikających z dokumentów kwalifikacyjnych marynarzy. Dotychczasowa definicja (funkcjonująca od 2013 r.) obejmowała wszystkie obszary morskie Rzeczypospolitej Polskiej tj. morskie wody wewnętrzne, morze terytorialne, strefę przyległą i wyłączną strefę ekonomiczną. Aktualna definicja obejmuje morskie wody wewnętrzne i morze terytorialne. Należy tutaj zaznaczyć, że aktualne brzmienie definicji jest tożsame z definicją żeglugi krajowej obowiązującej w latach od 2000 r. do 2013 r.

W okresie przejściowym będą obowiązywać dwa obszary, po których będą mogły poruszać się statki w żegludze krajowej w zależności od posiadanych przez załogę uprawnień.

Statki pływające dotychczas w żegludze krajowej, jeżeli warunki bezpieczeństwa na to pozwalają mogą uprawiać żeglugę określoną w Karcie Bezpieczeństwa. Minimalny skład załogi określony w Karcie Bezpieczeństwa odnosi się do załogi posiadającej wymagane kwalifikacje. W przypadku kiedy załogę stanowią osoby posiadające dyplomy wydane przed dniem 13 czerwca 2022 r. z uprawnieniami w zakresie żeglugi krajowej, w okresie przejściowym, mogą uprawiać żeglugę na obszarach dotychczasowej definicji żeglugi krajowej (obszary morskie Rzeczypospolitej Polskiej) uwzględniając warunki bezpieczeństwa statku. Nie ma konieczności wcześniejszej wymiany Kart bezpieczeństwa, stosowna adnotacja zostanie wpisana przy najbliższej inspekcji i wydaniu nowej Karty.

Uprawnienia wynikające z dokumentów kwalifikacyjnych (okres przejściowy)

Rozporządzenie zmieniające przewiduje okresowe zachowanie uprawnień wynikających z posiadanych dyplomów wydanych przed 13 czerwca 2022 r. Dotychczasowe uprawnienia zostają zachowane w okresie ważności dokumentów lub do czasu ich wymiany, jednak nie dłużej niż do 12 czerwca 2027 r.

Dyplomy w żegludze międzynarodowej (za wyjątkiem świadectwa starszego motorzysty), które są terminowe, podlegają odnowieniu na ogólnych zasadach określonych w § 96 rozporządzenia.

² Zgodnie z definicją określoną w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 457), linią podstawową nazywamy linię łączącą odpowiednie punkty wyznaczające najniższy stan wody wzdłuż wybrzeża albo inne punkty wyznaczone zgodnie z zasadami określonymi w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzonej w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r. (Dz. U. z 2002 r. poz. 543). Przebieg linii podstawowej został określony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie szczegółowego przebiegu linii podstawowej, zewnętrznej granicy morza terytorialnego oraz zewnętrznej granicy strefy przyległej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 183).

W przypadku kiedy posiadacz będzie chciał wymienić dyplom wcześniej (przed upływem terminu ważności) dyplom taki będzie podlegał wymianie, na zasadach odnowienia określonych w § 96 rozporządzenia (udokumentowanie praktyki pływania na statkach morskich w odpowiednim okresie, zastosowanie zamiany praktyki pływania na pracę na odpowiednim stanowisku pracy lub zdanie egzaminu na odnowienie dyplomu). Spełnienie jednego z tych warunków będzie podstawą do odnowienia dyplomu lub wcześniejszej wymiany (jeżeli taki wniosek złoży posiadacz dyplomu).

Dyplomy w żegludze krajowej (bezterminowe) i świadectwo starszego motorzysty zachowują ważność na okres 5 lat, tj. do 12 czerwca 2027 r. Wraz z utratą ważności dokumentu, utracą ważność uprawnienia z niego wynikające. Zmienione uprawnienia zostaną przyznane wraz z wydaniem nowych dokumentów.

Powyższe oznacza, że osoby posiadające dyplomy wydane przed dniem 13 czerwca 2022 r. posiadają uprawnienia dotychczasowe niezależnie od zmienionej definicji żeglugi krajowej. Zmiana uprawnień nastąpi z chwilą uzyskania nowego dokumentu, czy to w drodze odnowienia czy wymiany.

Zmianie uległy również uprawnienia odnoszące się do wielkości statków oraz mocy maszyn głównych. Dotychczasowy limit pojemności brutto statku do 3000 w żegludze krajowej został zastąpiony limitem pojemności brutto statku do 2000 w żegludze krajowej. W odniesieniu do mocy maszyn głównych wprowadzono limit do 1100 kW. Powyższe zostało dostosowane do rzeczywistej wielkości statków we flocie żeglugi krajowej.

Nowe dyplomy w żegludze międzynarodowej nie będą już zawierały uprawnień do zajmowania stanowisk w żegludze krajowej. W zamian uproszczono możliwość uzyskania dokumentów w żegludze krajowej i żegludze przybrzeżnej tak, aby ich posiadacze mogli zajmować stanowiska na statkach w żegludze krajowej. Oczywiście osoba posiadająca uprawnienia w żegludze międzynarodowej uprawniające do zajmowania stanowiska na statku w żegludze międzynarodowej może również zajmować analogiczne stanowiska na statku w żegludze krajowej. Potrzeba ewentualnego uzyskania dyplomu w żegludze krajowej dotyczy przypadku kiedy posiadany dyplom w żegludze międzynarodowej uprawniał do zajmowania niektórych wyższych stanowisk w żegludze krajowej, a nowe uprawnienia już tego nie obejmują.

Dla przykładu dyplom starszego oficera na statkach o pojemności brutto od 500 do 3000 uprawniał do zajmowania stanowiska kapitana na każdym statku w żegludze krajowej. Aktualnie tego uprawnienia już nie będzie w dyplomie w żegludze międzynarodowej. Natomiast osoba posiadająca taki dyplom może ubiegać się o uzyskanie dyplomu szypra 1 klasy bez konieczności spełnienia dodatkowych wymagań (szkolenie, egzamin, czy praktyka pływania), który będzie uprawniał do zajmowania stanowiska kapitana na statkach o pojemności brutto do 2000.

Ułatwienie w uzyskaniu dyplomów w żegludze przybrzeżnej

Uproszczono również uzyskiwanie dyplomów w żegludze przybrzeżnej³ dla posiadaczy dyplomów w żegludze krajowej. W przypadku posiadania dyplomu szypra 2 klasy wystarczające jest uzyskanie 24-miesięcznej dodatkowej praktyki pływania na statkach morskich i zdanie egzaminu na poziomie operacyjnym w żegludze przybrzeżnej, aby uzyskać dyplom oficera wachtowego żeglugi przybrzeżnej. Natomiast dla posiadaczy dyplomu szypra 1 klasy żeglugi krajowej wystarczające jest posiadanie 12 miesięcy dodatkowej praktyki pływania na morskich statkach handlowych lub szkolnych o pojemności brutto powyżej 200 na stanowisku kapitana i zdanie egzaminu na poziomie zarządzania w żegludze przybrzeżnej aby uzyskać dyplom kapitana żeglugi przybrzeżnej. W powyższych rozwiązaniach nie jest konieczne ukończenie odpowiedniego szkolenia w żegludze przybrzeżnej.

³ akwen Morza Bałtyckiego i akweny przyległe do 8° długości geograficznej wschodniej

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

Najważniejszą zmianą obowiązującą od dnia 13 czerwca 2022 r. jest ograniczenie obszaru żeglugi krajowej do wód wewnętrznych oraz morza terytorialnego (12Mm od linii podstawowej).

Kolejną ważną zmianą jest ograniczenie uprawnień w żegludze krajowej w dziale pokładowym do statków o pojemności brutto do 2000, a w dziale maszynowym do statków o mocy maszyn głównych do 1100 kW.

Następną ważną zmianą jest oddzielenie uprawnień międzynarodowych (uzyskanych w oparciu o przepisy Konwencji STCW) od uprawnień w żegludze krajowej (wymagane oddzielne dokumenty).

Należy pamiętać, że w okresie przejściowym do dnia 12 czerwca 2027 r. obowiązują dwa obszary żeglugi krajowej: dla statków obsadzonych załogą posiadającą dokumenty kwalifikacyjne wydane przed dniem 13 czerwca 2022 r. - cały obszar morski Rzeczypospolitej Polskiej oraz dla statków obsadzonych załogą posiadającą dokumenty kwalifikacyjne wydane po 13 czerwca 2022 r. - wody wewnętrzne i morze terytorialne.

Dokumenty kwalifikacyjne wydane przed 13 czerwca 2022 r. zachowują swoją ważność na czas na jaki zostały wydane, nie później jednak niż do dnia 12 czerwca 2027 r.

Marynarze

Marynarze posiadający dokumenty kwalifikacyjne wydane przed 13 czerwca 2022 r.

- nie muszą ich wymieniać wcześniej;
- jeżeli chcą pływać w obszarze wykraczającym poza obszar aktualnej definicji żeglugi krajowej (powyżej 12 Mm od linii podstawowej) po okresie przejściowym, powinni podjąć odpowiednio wcześniej działania zmierzające do podniesienia kwalifikacji do poziomu przynajmniej żeglugi przybrzeżnej (można to zrobić poprzez odpowiednią praktykę pływania i zdanie egzaminu);
- posiadacze dokumentów kwalifikacyjnych wydanych w oparciu o przepisy Konwencji STCW, chcący pływać również w żegludze krajowej, przy odnawianiu dyplomu lub świadectwa powinni dodatkowo złożyć wniosek o wydanie odpowiedniego dokumentu w żegludze krajowej.

Armatorzy

W odniesieniu do statków uprawiających żeglugę krajową uwaga armatorów powinna być zwrócona na:

- zmianę definicji żeglugi krajowej i ograniczeniu jej obszaru do wód wewnętrznych oraz morza terytorialnego (12 Mm od linii podstawowej) – dotyczy dokumentów kwalifikacyjnych marynarzy;
- dla statków, które odpowiadają wymogom bezpieczeństwa do pływania w żegludze krajowej i przybrzeżnej, armatorzy powinni zadbać, aby przy najbliższej inspekcji w karcie bezpieczeństwa znalazła się odpowiednia adnotacja dotycząca kwalifikacji załogi;
- w obowiązującym okresie przejściowym od 13 czerwca 2022 r. do 12 czerwca 2027 r., załoga posiadająca dokumenty kwalifikacyjne w żegludze krajowej wydane przed 13 czerwca 2022 r. może uprawiać żeglugę na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej, a załoga posiadająca dokumenty kwalifikacyjne wydane po dniu 13 czerwca 2022 r. tylko po wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym;

Uwaga:

Nie ulega zmianie definicja żeglugi krajowej wynikająca z zapisów rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków bezpiecznego uprawiania żeglugi przez statki morskie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1840) oraz

rozporządzenia w sprawie inspekcji i audytów statku morskiego (Dz. U. poz. 153) – dotyczy dokumentów statkowych.

Dokument podpisany elektronicznie przez:

Wojciech Gąsowski

Dyrektor
Departamentu Edukacji Morskiej